

Relaatioalgebra

- operaatiot, joilla relaatioista voidaan muodostaa uusia relaatioita
- joukko opin perusoperaatiot
  - yhdiste, erotus, ristitulo, leikkaus
- erityisiä relaatioalgebran operaatioita
  - projektiot, valinta, liitokset

Relaatioalgebra

- Yhdiste (union)
  - Yhdisteen avulla muodostetaan relaatio joka sisältää kummankin yhdistettävän relaation monikot:
  - $R \cup S = \{t \mid t \in R \vee t \in S\}$,
  - missä R ja S ovat relaatioita ja t on relaation R tai S monikko.

R	A	B		S	D	E		R ∪ S	A	B
	1	2			3	4			1	2
	3	4			5	6			3	4
					1	3			5	6
									1	3

Relaatioalgebra - erotus (set difference)

- Erotuksessa tulosrelaatioon otetaan ne relaation monikot, jotka eivät sisälly erotettavaan relaatioon :
- $R - S = \{t \mid t \in R \wedge t \notin S\}$.

R	A	B		S	D	E		R - S	A	B
	1	2			3	4			1	2
	3	4			5	6				
					1	3				

Relaatioalgebra

- Yhdiste ja erotus edellyttävät, että relaatiot ovat samarakenteisia (union compatible)
  - sama määrä attribuutteja
  - vastinpaikoilla samat arvojoukot
  - vastinpaikkoihin liitettyjen attribuuttinimien ei tarvitse olla samoja
    - ensimmäinen osapuoli nimeää tuloksen sarakkeet

Relaatioalgebra - ristitulo (Cartesian product)

- Ristitulossa $R \times S$ muodostetaan tulosrelaation monikoita, kokoamalla yhdeksi monikoksi arvot monikkopareista, joissa parin monikoista ensimmäinen kuuluu relaatioon R ja toinen relaatioon S. Yhdistetty monikko muodostetaan jokaisesta monikkoparista.

R	A	B		S	D	E		R x S	A	B	D	E
	1	2			3	4			1	2	3	4
					5	6			1	2	5	6
					1	3			1	2	1	3
									3	4	3	4
									3	4	5	6
									3	4	1	3

Relaatioalgebra - ristitulo

- $aste(R \times S) = aste(R) + aste(S)$
- $koko(R \times S) = koko(R) * koko(S)$
  - opiskelija relaatiossa 30 000 monikkoa
  - opintosuoritus relaatiossa 600 000 monikkoa
  - opiskelija x opintosuoritus: 18 000 000 000
- Samannimiset attribuutit:
  - käytetään alkuperätarkennetta
  - $R(A,B,C) \times S(B,C,D) \Rightarrow R \times S(A, R.B, R.C, S.B, S.C, D)$

Relaatioalgebra - projektio (projection)

- Projektiossa poimitaan relaatiosta annetuissa sarakkeissa esiintyvät arvot
- $\pi_{A_1, \dots, A_n}(R) = \{(a_1, \dots, a_n) \mid x \in R, \forall i=1..n: a_i = x.A_i\}$
  - $A_1, \dots, A_n$ ovat attribuutteja
  - $a_1, \dots, a_n$ ovat arvoja
  - x on monikko
  - $x.A$ on attribuutin A arvo monikossa x
- Vaikka sama arvoyhdistelmä $a_1, \dots, a_n$ esiintyisi useassa lähtörelaation monikossa, se tulee kuitenkin tulosrelaatioon vain kertaalleen = toistuvien arvojen (dublikaattien) karsinta

Relaatioalgebra - projektio

T	A	B	D	E
1	2	3	4	
1	2	5	6	
1	2	1	3	
3	4	3	4	
3	4	5	6	
3	4	1	3	

$\pi_B(T)$	B
2	
4	

$\pi_{D,E}(T)$	D	E
3	4	
5	6	
1	3	

Relaatioalgebra - valinta (selection)

- Valinnalla poimitaan ehdon täyttävät rivit
- $\sigma_{ehto}(R) = \{ x \mid x \in R \text{ ja } ehto \text{ on voimassa, kun siinä esiintyvät attribuutit korvataan niiden arvoilla monikossa } x \}$
- Ehdossa vertailtavina voivat olla attribuutit ja vakiot. Vertailuoperaattoreina tulevat kyseeseen $=, \neq, <, >, <=$ ja $>=$.

Relaatioalgebra - valinta

R	A	B
1	2	
3	4	

$\sigma_{A=1}(R)$	A	B
1	2	

$\sigma_{3>2}(R)$	A	B
1	2	
3	4	

$\sigma_{A=5}(R)$	A	B

Tuloksena tyhjä joukko

Relaatioalgebra -sijoitus

- Sijoituksella (assign) voidaan nimetä tulosrelaatio
- $S(A, B, \dots, N) :=$ lauseke.
- Lausekkeen tuloksen asteen täytyy olla sama kuin vasemmalla puolella olevien attribuuttien lukumäärä
- Sijoitusta ei yleensä pidetä relaatioalgebran operaationa, mutta sitä käyttäen voidaan nimetä välituloksia ja kyselyiden laadinta helpottuu
- Onimet(nimi) := $\pi_{Sukunimi}$ (Opiskelija)

Relaatioalgebra - leikkaus

- Leikkaus on joukko-opin operaatio, jolla saadaan tulokseksi kahden joukon yhteiset alkio. Se voidaan esittää erotus-operaation avulla.
- $R \cap S \equiv R - (R - S) \equiv S - (S - R)$

R	A	B	S	D	E
1	2		3	4	
3	4		5	6	
			1	3	

$R \cap S$	A	B
3	4	

Relaatioalgebra - loogiset lausekkeet ehdoissa

- Valintaehdoissa voidaan käyttää samanlaisia loogisia lausekkeita kuin ohjelmointikielissä, sillä niitä käyttävä valinta voidaan esittää myös yksinkertaisia valintoja ja yhdistettä, erotusta ja leikkausta käyttäen, esim.
- $\sigma_{\text{ehto1 or ehto2}}(R) \equiv \sigma_{\text{ehto1}}(R) \cup \sigma_{\text{ehto2}}(R)$ ja
- $\sigma_{\text{ehto1 and ehto2}}(R) \equiv \sigma_{\text{ehto1}}(R) \cap \sigma_{\text{ehto2}}(R)$

Relaatioalgebra -liitokset (join)

- Monikoiden yhdistäminen jonkin ehdon perusteella
- Liitoksessa yhdistyy valinta ja ristitulo
  - $R \bowtie_{\text{liitosehto}} S \equiv \sigma_{\text{liitosehto}}(R \times S)$
- Yleisin liitos on yhdistää monikko ja siihen viittaava monikko
  - yhdistämisehtona on silloin ehto $R.A=S.VA$,
  - missä A on R:n avain ja VA on relaatioon R viittaava viiteavain S:ssä

Liitos

R	A	B	S	D	E
1	2		3	4	
3	4		5	6	
			1	3	

Ehto: $R.A=S.D$

RxS	A	B	D	E
1	2		3	4
1	2		5	6
1	2		1	3
3	4		3	4
3	4		5	6
3	4		1	3

Liitos

R	A	B	S	D	E
1	2		3	4	
3	4		5	6	
			1	3	

Ehto: $R.A \neq S.D$

RxS	A	B	D	E
1	2		3	4
1	2		5	6
1	2		1	3
3	4		3	4
3	4		5	6
3	4		1	3

Liitos

- Auto(Rekno, Väri, Vmalli, Merkki)
- Omistus(Rekno, Henkilönumero, Osoite, Nimi),

■ Autot, joilla ei ole omistajaa?

- Ei: $\pi_{\text{Auto.rekno}}(\text{Auto} \bowtie_{\text{Auto.Rekno=Omistus.Rekno}} \text{Omistus})$
 $= \pi_{\text{Auto.rekno}}(\text{Auto} \times \text{Omistus} - \text{Auto} \bowtie_{\text{Auto.Rekno=Omistus.Rekno}} \text{Omistus})$

vaan

$\pi_{\text{Auto.Rekno}}(\text{Auto}) - \pi_{\text{Auto.Rekno}}(\text{Auto} \bowtie_{\text{Auto.Rekno=Omistus.Rekno}} \text{Omistus})$

Luonnollinen liitos

- R*S
- liitosehto muodostetaan automaattisesti siten, että liitosehtona vaaditaan kaikkien vastinattribuuttien yhtäsuuruutta.
  - Vastinattribuutilla tarkoitetaan tässä sellaista attribuuttia, joka esiintyy kummassakin relaatioissa.
  - Edelleen, koska jokaisella vastinattribuutilla edellytetään olevan sama arvo kummassakin yhdistettävässä monikossa, attribuutti otetaan mukaan tulosrelaatioon vain kertaalleen.

Luonnollinen liitos

- Olkoot $A_1, \dots, A_n$ R:n attribuutit, jotka eivät esiinny S:ssä ja $C_1, \dots, C_m$ S:n attribuutit, jotka eivät esiinny R:ssä sekä $B_1, \dots, B_k$ attribuutteja, jotka esiintyvät kummassakin relaatiokaaviossa. Tällöin
- $R * S \equiv \pi_{A_1, \dots, A_n, R.B_1, \dots, R.B_k, C_1, \dots, C_m} (R \times |_{R.B_1=S.B_1 \text{ and } \dots \text{ and } R.B_k=S.B_k} S)$

Luonnollinen liitos

- $R(A,B,C) * S(A,D,E) = \pi_{A,B,C,D,E} (R \times |_{R.A=S.A} S)$
- $Q(A,B,C) * T(A,B,C) = \pi_{A,B,C} (Q \times |_{Q.A=T.A \text{ and } Q.B=T.B \text{ and } Q.C=T.C} T)$

Ulkoliitos (outer join)

- Ulkoliitos on yhdisteen ja liitoksen yhdistelmä, jolla saadaan mukaan tulosrelaation myös sellaiset lähtörelaation monikot, joille liitosehdon mukaisesti ei löydy yhtään paria toisesta lähtörelaatiosta.
  - $R \supseteq |_{\text{ehto}} S \equiv (R \times |_{\text{ehto}} S) \cup (R - \pi_{\text{att}(R)}(R \times |_{\text{ehto}} S)) \times \mathcal{N}$,
- $\text{att}(R)$ tarkoittaa kaikkia R:n attribuutteja ja $\mathcal{N}$ on yksimonikoinen relaatio, jonka kaavio on sama kuin relaatiolla S ja jonka jokainen arvo on tyhjäarvo.

Ulkoliitos

- $\text{Auto} \supseteq |_{\text{Auto.Reknro}=\text{Omistus.Reknro}} \text{Omistus}$
- Kaikki autot tulevat mukaan, mutta jos autolla ei ole omistajaa tulee kyseisen auton omistustiedoiksi tyhjäarvoja.

Kyselyt relaatioalgebralla

- Kysely esitetään vastauksen muodostavana lausekkeena
- Sulkeilla voi ohjata laskentajärjestystä
- periaatteessa kyselyn optimoija voisi uudelleenjärjestellä operaatioita niin, että suoritus olisi mahdollisimman tehokas
- Lauseketta muodostettaessa kannattaa käyttää välituloksia.

Esimerkkejä

- $\text{Auto}(\text{Reknro}, \text{Väri}, \text{Vmalli}, \text{Merkki})$
- $\text{Omistus}(\text{Reknro}, \text{Henkilönumero}, \text{Osoite}, \text{Nimi})$,
- $\text{Katsastus}(\text{Reknro}, \text{Katsastusvuosi}, \text{KatsastusPvm}, \text{Hyväksyttiin})$,
- $\text{Vika}(\text{Reknro}, \text{KatsastusPvm}, \text{Vika})$

Esimerkkejä

- Vuosimallia 1996 olevat autot, joista on löytynyt vikoja vuoden 1999 katsastuksissa:
- S Vmalli=1996 (Auto) (vuosimallia 1996 oleva auto)
- S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus) (vuoden 1999 katsastus)
- Vika * S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus) (vuoden 1999 katsastuksissa löytyneet viat, liitos rekisterinumeron ja katsastuspäivän perusteella)
- S Vmalli=1996 (Auto) * (Vika * S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus)) (vuoden 1999 katsastuksessa vuosimallin 1996 autoista löytyneet viat, liitos rekisterinumeron perusteella)
- P Reknro (S Vmalli=1996 (Auto) * (Vika * S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus)))

Esimerkkejä

Omistajan nimi ja osoite vuosimallia 1995 tai sitä vanhemmista autoista, joiden vuoden 1999 katsastusta ei ole vielä tehty

S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus) (vuoden 1999 katsastukset)

S Vmalli<=1995 (Auto) (vuosimallia 1995 tai sitä vanhempi auto)

P Reknro (Auto) - P Reknro (S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus)) (rekisterinumero autoista, joiden vuoden 1999 katsastusta ei ole tehty)

P Reknro (S Vmalli<=1995 (Auto) - P Reknro (S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus)) (rekisterinumero vuosimallia 1995 olevista tai vanhemmista autoista, joiden vuoden 1999 katsastusta ei ole tehty)

Auto * Omistus (Omistajatiedot liitetty autoon rekisterinumeron perusteella)

Omistajan nimi ja osoite vuosimallia 1995 tai sitä vanhemmista autoista, joiden vuoden 1999 katsastusta ei ole vielä tehty

P Nimi,Osoite (Omistus * (P Reknro (S Vmalli<=1995 (Auto) - P Reknro (S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus))))

Esimerkkejä

Tiedot henkilöistä, jotka omistavat yhteisen auton (tiedot myös tästä) mutta asuvat eri osoitteissa.

Omistaja

⊗ Omistaja.1.Reknro=Omistaja.2.Reknro and Omistaja.1.Henkilönrmero < Omistaja.2.Henkilönumero

Omistaja

{Samana auton omistavat henkilöparit. Tässä osapuoliin viitataan selvyuden vuoksi tarkentein 1 ja 2 [yleensä nuo jätetään pois]. Vertailuoperaattorilla '<' saadaan aikaan se, ettei sama pari tule kahdesti eri järjestyksessä, erisuuruusvertailu johtaisi tähän}

P Auto.Reknro,Omistaja.1,Nimi,Omistaja.1.Osoite,Omistaja.2.Nimi,Omistaja.2.Osoite (Auto * (Omistaja

⊗ Omistaja.1.Reknro=Omistaja.2.Reknro and Omistaja.1.Henkilönumero<Omistaja.2.Henkilönumero and Omistaja.1.Osoite=Omistaja.2.Osoite

Omistaja))

Esimerkkejä

Vuoden 1996 Opel Astroissa sekä Audi A4:ssa esiintyneet yhteiset viat vuoden 1999 katsastuksissa.

S Vmalli=1996 and Merkki=Audi A4 (Auto) (vuoden 1996 mallia oleva Audi A4)

P Vika (S Vmalli=1996 and Merkki=Audi A4 (Auto) * (Vika * S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus))) (vuoden 1996 Audi A4 autojen viat vuoden 1999 katsastuksissa)

P Vika (S Vmalli=1996 and Merkki=Audi A4 (Auto) * (Vika * S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus))) ⋈

P Vika (S Vmalli=1996 and Merkki=Opel Astra (Auto) * (Vika * S Katsastusvuosi=1999 (Katsastus)))